

Virkistyspäivä

Kovaljeff seisoi linja-autoasemalla jo 7:13. Tuuli silitti stadioninpuoleisten lehmusten karvaa. Kovaljeff kääri vihreää anorakkia paremmin päällensä ja työnsi kätensä syvälle muhvitaskuun. Pari muutakin rassukkaa ilmestyi rakennuksen kulman takaa. Paula, ryhmänjohtaja, oli pukenut keltaiset kumpparit. Kovaljeff vilkaisi lenkkareitaan.

"Huomenta! Missäs Laurila on?" Paulalla oli kuuluva, reipas ääni. Eikö sekin olisi välillä voinut olla kuin ihmiset, väsynyt ja pahantuulinen, rupsahtanut, tyynyryppyjä poskilla. Ei ilmeisesti.

"Vielä sillä on vähän aikaa", Poplarimies sanoi. Kovaljeff ei muistanut sen nimeä, ei muuta kuin että se oli datanomi.

"Ei paljoa", Paula naputti kelloaan. Sietämätön tapa.

Laurila tuli juuri ennen puolta. Uhoamisesta huolimatta matkaan ei lähdetty 20 yli. Mitä rupeaa niitä ultimaattumeita asettamaan, jos kumminkin meinaa odottaa Laurilaa. Ei se sanonut edes anteeksi, eikä oikeastaan mitään muutakaan.

"Semmoiset 30 minuuttia", kuski ilmoitti, kun Kovaljeff kysyi, kuinka pitkään Syrjylään kestäisi ajaa.

Paula nosti heti korvansa pystyyn. "Mehän voitaisiin käydä nyt niitä reflektiokeskusteluja, mitkä jäi viime viikolla kesken! Menkää parinne luo."

Kovaljeff inahti ja kääntyi alistuneena etsimään Tittaa. Siellä se olikin, melkein perällä. Mies harppoi linja-auton keskikäytävää ja istui Titan viereen. Titta liikahti hieman.

"No, millanen se sun cv sitten oli." Kovaljeff hymyili Titalle. Titalla oli isot kädet. Maatalouslomittaja, mutta pää rikki, nyt jo.

"Emmätiä, semmonen, mikä siinä mallissa ny oli", sai Titta sanottua. Se oli korkeintaan 25, taikinanaamainen, epämotivoitunut.

"Joo." Kovaljeff kurkkasi käytävään. Paula puhui jotain Lapaselle.

"No millanen sun oli?" Titta tuijotti ikkunaa.

Kovaljeff hätkähti. Tittahan oli tänään vedossa! "Mikä se nyt on, se mikä se on aina ollu." Kovaljeff näytti ja kuulosti lannistuneelta. Hän oli sentään maisteri, että kaikesta huolimatta ihan kirjoitustaitoinen, ja muutaman cv:n elämässään tehnyt. Mutta kurssitettava oli, se ja ATK-ajokortti, siltä varalta, että hän olisi unohtanut, miten luodaan kansioita.

"Mä olisin mieluummin vaikka appelsiini", Titta sanoi.

"Mieluummin kun mitä?"

"No työtön."

Kovaljeff virnisti ja oli juuri vastaamassa, kun Paula iski siihen.

"Jokos täällä on keskustelut käyty?" Paula hymyili.

Kovaljeff halusi yli kaiken tökätä naista kuulakärkikynällä maksaan.

Syrjylän parkkipaikalla otettiin luku. Siinä oli muutakin porukkaa, nimittäin ihan normaaleja ihmisiä, ja Kovaljeffia hävetti. Kovaljeff oli numero kolme. Hyvä luku, hän mietti. Kolme muskettisoturia. Kolme kuninkaanpoikaa. Kolmantena päivänä Jeesus nousi kuolleista. Ja kuoli ollessaan 33. Kovaljeff oli 32. Että ei enää pitkään, jos aikoisi sitä esimerkkiä noudattaa.

"Kierrelkää nyt vapaasti, niin tavataan tässä puoli kymmenen. Jaan sitten noita aamupaloja", Paula sanoi tarpeettoman kovaan ääneen.

"Trippi, juustosämpylä ja omena, arvatenkin", Kovaljeff sanoi.

Paula katsoi häntä oudosti. "Mistä tiesit?"

"Olen ollu ala-asteella."

Paula pahastui, mutta nauroi kuitenkin, katkeillen.

Ensin Kovaljeff suuntasi katsomaan villisikoja. Niitä oli kaksi, Hiski ja Vili, esitekyltti kertoi. Niillä oli märät, uteliaat kärsät. Poplarimies tuli siihen myös, se kaivoi poplaristaan pienen kameran.

"Kyllä se alkaa tässä hahmottua, miksi näitä retkiä tehdään", Kovaljeff sanoi, vähän virnistäen. "Virkistyy sielu väkisinkin, kun näkee potkia karvaporsaita, ne on iloisia, kato ny."

Poplarimies tuijotti satakiloista villipossua ilmeettömänä. "Tiedätkö, mikä minua virkistäis? Se että pääsis takaisin hommiin - jos ei muuten, niin ei tarvis leikkiä kerhoa."

"Mitä", Kovaljeff riemastui, "ensi viikolla askarrellaan varmaan pahvilyhtyjä ja ruskalehtiä! Mikä miestä vaivaa, eikö sakset pysy kädessä?"

Poplarimiestä nauratti. "Jari", se sanoi, ojensi kätensä. "Multa on tainnut mennä ohi mikä sun nimes oli."

Kovaljeff tarttui käteen, puristi jämäkästi. "Joo, ei se mitään. Matias."

Rituaalin jälkeen molemmat jäivät tuijottamaan sikaa, joka tonki ruokakaukaloaan innokkaana. Sen toveri tuntui nauravan.

"Ollapa sika", Kovaljeff sanoi.

"Älä muuta sano, saatana", Poplarimies hyväksyi.

Kovaljeff osti krääsäliikkeestä villisikasäilykettä. Se maistuisi Mårranille, jos hän ei itse raaskisi syödä. Kissat söivät possuja, eikö niin? Kovaljeff mietti kokoeroa, eikä ollut enää niin vakuuttunut, mutta väliäkö sillä. Mårran oli ahne piru. Tällä välin se varmaan paskoisi eteisen matolle ja kaataisi kaikki cd-telineet. Se ei pitänyt siitä, että Kovaljeff oli poissa kotoa.

"Helvetti soikoon", Kovaljeff pelästyi, kun näki ensimmäisen strutsin. "Onneksi tää ei ole silityseläintarha."

"Majesteetillinen eläin", Paula huokaisi haaveellisesti. Oikeastaan Paulassa oli paljon samaa kuin strutsissa. Pitkä kaula, pitkät ripset, dramaattinen tyyli.

"On se", sanoi Lapanenkin. Se mielisteli Paulaa minkä kerkesi. Nimensä se oli

saanut siitä, että sillä oli aina tumput kädessä, tänäänkin.

Paula hymyili Kovaljeffille. "Eikös tunnekin, kuinka tässä oikein sielu lepää?" Kovaljeff ei tuntenut armoa. "Tarpeeksi tulee kyllä levättyä ihan tämän työn puutteen puolesta."

"Niin mutta sielu!"

"Minulla on kotona oma sielunhoitaja, sellainen valko-oranssi Mårran. Ei pääse sekoamaan kun on kissa."

Paula katseli Kovaljeffia hiljaa. Varmaan se arveli, että tuntuu pääsevän. Sekoamaan.

Aamupalan jälkeen odoteltiin lounasta. Siihen mennessä kukin oli jo melko kypsä, jopa Titta, joka näytti aidosti nauttivan kuusipeurojen seurasta. Vielä pieni kierros, Paula käski, ja lauma raahusti tahdottomana highlander-aitauksen luokse. Poplarimies mulkoili härkiä synkkänä. Kovaljeff tekeytyi sen viereen ja sytytti tupakan.

"Miltäs tämä on nyt tuntunut? Mennäänkö vuoroittain. Niko, aloita sinä." Se oli Lapasen tunnetumpi nimi.

"Tää on ollu tosi antoisaa", Lapanen aloitti, mutta Laurila yllätti kaarteessa.

"Kyllä se on mukava, että meitä B-luokan kansalaisiakin muistetaan tällasilla retkillä."

"Eihän nyt, Laurila, ettehän te ole..." Paula kurkku tuntui olevan kuroutumassa kiinni.

"Mikä se sun mielestä sitten on se, jota epäillään heti lähdössä hulluksi, tyhmäksi tai laiskaksi?" Kovaljeff kysyi, mutta jatkoi ennen kuin Paula ehti mitään sanoa. "Että mikä siinä on, kun ei töitä saa. Kyllähän hyvälle miehelle aina töitä löytyy, eikö? Kyllä yrittäminen palkitaan. Olekko jo kyselly joka paikasta? Ai ettet siivoamaan rupee, no mikäs siinä on? Taidatki vieroksua hommia. Ei alalta töitä? Ei kuule kaikkea saa, tässä elämässä, mitä haluaa. Te ootte vielä, työttömät, niin kalliitakin tällä yhteiskunnalle, eikö teitä vois vaikka Thaimaaseen lähettää? Halvempi siellä ois elää - kun ei teille tarvetta täällä oo kumminkaan!"

Poplarimies otti hattunsa pois ja aplodeerasi hiljaa.

"Matias..." Paula yritti, mutta Kovaljeff oli jo kääntänyt selkensä. Suuri highlander-mulli rutisti pehmeää turpaansa.

Titta hyrskähti itkuun. Myöhemmin Kovaljeff kuuli, että se oli päässyt Syrjyselle töihin niitä kuusipeuroja hoitamaan.

Paisto-kansitus

Lokerikkohuoneen pojat vetivät päähänsä valkoisia myssyjä. Kaksin- tai kolminkertaiset suihkumyssyt peittivät tukan, vain punaiset korvannipukat loistivat sen alta. Sitten takki, housut, suojakengät, käsipesu ja lopuksi muovihanskat. Kovaljeff jurnutti penkillä, tappeli työkenkiensä tarranauhan kanssa. Ensimmäinen päivä. Hän oli ainakin kymmenen vuotta näitä jolppeja vanhempi. Näistä tulisi vielä rallikuskeja ja talousjohtajia. Hän sen sijaan oli menetetty tapaus, uudelleenohjelmointi epäonnistunut.

Pieni kuivakka akka esitteli Kovaljeffille tiloja. Oli vaikea keskittyä, tehtaan kuvottava haju velloi joka käytävässä. Hajussa oli jotakin lihaisaa, mutta myös juustokeittoa, valmisaterian mikrotuoksua. Akka jätti Kovaljeffin paisto-kansitus -osastolle. Linjalla kolme työskenteli Riitta, valtava punainen hirmulisko, joka mulkaisi miestä niin kuin olisi äkkiä nähnyt puolimädän hauen.

"Pistä hanskat kätees", Riitta ohjasti.

"Mulla on jo", Kovaljeff sanoi ja hieroi kumihanskaisia käsiään yhteen.

"Me käytetään kaksinkertaisia."

"Ai. Okei." Kovaljeff veti seinälle ripustetusta laatikosta parin hanskoja, kokoa M. Vähän pienet, mutta mies päätti paneutua asiaan toiste. "No, hmm, mä oon Matias. Tää Hellevi sanoi, että sä olet Riitta."

"Rituksi sanovat ketkä kehtaavat." Riitta katsoi Kovaljeffia silmiin.

Oli heti selvää, että ainakaan hän ei kuulunut niihin, jotka kehtasivat. "Okei. Mitä me tehdään täällä?"

"Kuten näkyy, täältä tulee näitä lootia. Tästä listasta näkee, että mitä millonkin tulee. Nyt on kinkkukiusausta."

Pientä kopperoa hallitsi liukuhihna, jota pitkin kiusaukset tarryyttivät. Ne lähestyivät oranssia masiinaa, joka löi lootien päälle muovin. Liukuhihna johti ulos kopista, se otti tiukan u-käännöksen ja jatkoi seinänviertä takaisinpäin. Ulkona odotti toinen kone, joka näytti työntävän kiusauksen pahvikuoreen.

"Selvä juttu." Kovaljeff ei osannut sanoa muutakaan.

"Kerran puolella tunnissa otetaan testiloota ja mitataan lämpötila." Riitta nappasi mustan muovituokkosen ja työnsi kiusaukseen pitkän anturin. "Mitataan tästä keskeltä. Aina keskeltä."

Kovaljeff nyökkäsi.

"Sitten merkataan tähän päiväkirjaan ne lukemat. Jos poikkeama edelliseen on suuri, yli kolme astetta, niin soitetaan tällä puhelimella."

Kovaljeff tuijotti punaista luuria seinässä. "Mistä noi kiusaukset oikein tulee?"

"Ne tulee uunista tänne. Voit käydä omalla ajallas kattomassa siellä."

Todellakin, Kovaljeff ajatteli.

Riitta tuntui vaistoavan sarkastiset ajatuksetkin, sillä tavalla se Kovaljeffia katseli. "Tämä on vastuullista hommaa. Ei saa unohtaa ottaa mittauksia. Ja sitten jos on näitä tupla- tai triplalootia", Riitta nappasi linjalta eineksen, kaksi tuokkoa päällekin, "niin ne pitää panna tähän hävikkirekkiin."

"Entä jos ei pane?"

"Mitä sä tarkoitat?" Riitta valpastui pahaenteisesti.

"Siis sitä vaan, että entä jos ei vaikka huomaa ja ne menee tonne koneeseen." Kovaljeff osoitti kelmutuskonetta.

"Pitää huomata."

"Okei."

Riitta siristi silmiään. "Tulee ongelmia ton neloskoneen kanssa. Tuplatuokko ei mahdu siihen pahviläystäkkeeseen, nimittäin."

"Mitä sitten tapahtuu?"

"Se selviää sulle vielä", Riitta hymyili pirullisesti. "Tämä toimii nyt niin, että me vaihdetaan puolen tunnin välein. Sinä olet ensin tässä kolmosella, minä menen tonne neloselle. Viittoilet sitten jos on joku hätänä. Etenkin jos kelmu on loppumassa."

Kovaljeff nyökkäsi, ei uskaltanut kysyä, mistä tietäisi, jos kelmu todella oli lopussa. Riitta marssi ulos niskaliha hytkyen. Mies istui räjähtäneeseen toimistotuoliin ja alkoi tuijottaa ohikulkevia laatikoita. Ne tulivat seinästä ja menivät ulos toisesta. Kelmutuskoneen lätke hermostutti Kovaljeffia. Vempain tuntui kärsivän rytmihäiriöistä.

Puoli tuntia kului vetkutellen. Loppupuolella Kovaljeff muisti mittaukset ja suoritti ne, kolmesta peräkkäisestä laatikosta, massan keskikohdasta. Hän pisti päiväkirjaan puumerkkinsä ja jatkoi tuijotusta. Sitten hän huomasi lootan, joka vaappui epävakaasti. Hän nappasi sen käteensä. Ahaa! Kaksi vuokaa päällekin. Mies irrotti alimmaisesta ja lykkäsi vuuan takaisin linjalle. Ihan kohta perässä väpisi toinen vastaava, ja sitten kolmas ja neljäs. Kovaljeff kiirehti niitä pois linjalta, mutta oli liian hidas. Ensimmäinen tripla läpsähti kelmukoneeseen, sitten toinen. Mies panikoi ja ryntäsi ulos kopista seinustalle. Hän nappasi tuokkoset ennen pahvituskonetta ja viimeistä mutkaa ja palasi takaisin. Riitta pudisti päätään, hän notkui tuolissaan kyllästyneen näköisenä. Kopissa Kovaljeff yritti hallita kaaosta, jonka peräkkäiset tuplat ja triplat olivat aiheuttaneet. Ei ihme, että iso pomo oli kysynyt työhaastattelussa, oliko stressinsietokyky hyvä. Muutaman minuutin päästä Riitta ilmestyi ovelle, näytti kuin sen sieraimista olisi tuprunnut vähän savua. "Minkä tähden sä päästät noita puolipalaneita läpi?"

"Mitä?" Nainen olisi voinut yhtä hyvin puhua vaikka kataloniaa.

"Noita missä toi peruna on tolleen kärvähtänyt!" Riitta viuhtoi kohti rasiaa, joka katosi juuri seinään.

"Ai! Öö, et sä sanonut, että ne pitää ottaa pois."

Riitta paljasti hampaansa. "Kai sitä nyt voi itekin aivojansa käyttää, aikuinen mies!"

"Joo. Mä oon pahoillani, en tullu ajatelleeksi ollenkaan tota..."

"No, mee nyt tonne neloselle. Siinä pitää koko ajan, siis koko ajan, olla niitä pahvikuoria tarjolla, otat kasasta ja syötät koneeseen. Jos tulee jotain isompaa häikkää, niin viittoile." Riitta rysähti kolmosen tuoliin.

Kovaljeff meni neloselle, tutki masiinaa ja kun oli käynyt selväksi, ettei hän ymmärtänyt sen toimintaperiaatetta, istui alas.

Pari puolituntista kului, vaikkakin hitaasti, ilman suurempia ongelmia. Melu oli tehdashallissa kova, eikä Kovaljeff oikein tiennyt mihin keskittyä. Hän mietti tutkimusta, jossa oli todettu ikävystymisen tappavan. Usein tylsistyvillä englantilaisilla toimistorotilla oli 40 % suurempi kuolleisuus keski-iässä kuin muilla jampoilla. Päti varmaan paisto-kansitukseenkin. Puolen päivän aikaan Riitta tuli kopista ja sanoi syövänsä lounasta. Jokunen minuutti ja kolmoseen ilmestyi nätti vaalea tyttö, ehkä parikymppinen. Kovaljeff hymyili sille muovipleksin läpi ja tyttö hymyili takaisin.

Työpuku tasa-arvoistaa, Kovaljeff ajatteli ja veti valkoista suihkumyssyä syvemmälle päähänsä. Ainakin he kaikki näyttivät vessansiivoojilta yhtä lailla. Äkkiä koneesta kuului mätkähdys, jota seurasi märkä lāsāhdys. Pahvittaja alkoi piipittää kimeästi. Kovaljeff ponkaisi seisomaan ja viittoili tytölle, mutta tämä oli keskittynyt tekemään mittauksia, selkä ikkunaan päin. Kovaljeff repi itsensä irti näkymästä ja kyykistyi koneen ääreen.

"Hei, mikä sulla on hätänä? Mitä sä haluat että mä teen? Anna joku merkki."

Kopin seinustalta alkoi kuulua epäilyttävää läpsähtelyä. Mies nosti katseensa. Hihnalle oli muodostumassa pahanlaatuinen suma. Kiusausta lappasi seinästä, kerääntyi mutkaan ja putosi yli.

"Ei helvetti", Kovaljeff kiroi ja ryntäsi sumalle. Hän yritti helpottaa sitä, mutta koska pahvituskone ei vetänyt, tukos vain paheni. Yhtäkkiä hän näki seinällä punaisen STOP-napin ja rykäisi painamaan sitä. Liukuhihna pysähtyi yskähtäen. Vaalea tyttö lensi ulos kopista.

"Mitä sä oikein teet?" Tyttö oli selvästi ärtynyt.

Kovaljeff ähkäisi ja viittoili ympäriinsä. Tyttö tajusi suman, alkoi kirotta kovaan ääneen ja juoksi neloskoneelle. "Mikä sua oikein vaivaa? Näähän on ihan perusjuttuja", tyttö ripitti samalla kun veti neloskoneen pyöreästä rummusta ulos rikkinäisen tuplatuokon. "Pyyhi nyt rätillä toi. Äkkiä!"

Kovaljeff ei osannut paikallistaa rättiä. Tyttö ärähti ja kiiruhti painamaan seinässä olevaa vihreää nappia. Linja lähti liikkeelle ja pahvituskone alkoi taas hörppiä muovitettuja rasioita.

"Kato nyt tätä hävikin määrää", tyttö sanoi ehdittyään sumamutkan kohdalle. Nyt linja veti lootia niin kuin pitikin, mutta lattia oli kinkkukiusauksen peitossa

monen neliometrin alalta.

"Joo", Kovaljeff sanoi, nenänpää oli muuttunut valkoiseksi. Juuri silloin Riitta tuli lounaalta. Nainen vyöryi kolmoskopin takaa ja ensimmäiseksi näki Kovaljeffin ja kamalan sotkun.

"Voi jumalauta", Riitta sanoi.

"Niinpä", Kovaljeff myötäili.

"Että ei voi yhtään yksin jättää, ei vähääkään luottaa, että täällä hommat hoituu."

"Ei muuten mutta kun mä tulin vasta tänään töihin, niin -"

"Muttaku, muttaku, aina vaan mutku-mutku teidän kanssa! Aina sama juttu, joka syksy! Pomot puskee tänne täydellisiä älykääpiöitä ja odottaa, että meikäläinen perehdyttää ne puoli-ilmaseksi. Se on kamala homma. Suurimmasta osasta ei tule edes tyydyttäviä, saati sitten hyviä. Kamala vaiva ja suru aina."

Kovaljeff löi ylpeyttään nuijavarasalla. "Mä olen pahoillani."

"Vaun kun se ei riitä!"

"No sitten mä en tiedä mitä tässä on tehtävissä."

Vaalea tyttö ei puuttunut puheeseen, katseli vain päältä. Vähän ajan kulutta se meni koppiin, otti seinältä uuden parin muovihanskoja ja hävisi.

Riitta antoi Kovaljeffille saavin, rikkalapion ja rätin. Mies lappoi kiusausta saaviin ja hoki päässään: Joo, ei mitään. Ei mitään. Ei mitään. Joo, ei mitään.

"En minä rupea aikuisen miehen syömisistä huolehtimaan", Riitta sivalsi vielä kun Kovaljeff oli jo lähdössä.

"Anteeks?"

"No kun et käyny lounaalla!"

"Ei tässä ole ehtinyt, kun oli se onnettomuus ja kaikki."

"Kyllä nyt sen verran pitää ehtiä! Eihän sitä muuten jaksa työskennellä. Ei ihme, että tulee hävikkiä."

Kovaljeff tuijotti Riittaa ja tämän kömpelöä äidillisyyttä.

"Jos on verensokeri alhaalla, nimittäin", Riitta ohjasti.

"Ai. Joo, mutta ei se siitä johtunut, mä en vaan tiennyt mitä-"

Riitan ilme tiukkeni heti. "Älä rupea siinä sössöttämään. Luulet että sulla on varaa puhua, kun olet vanhempi kun nämä muut taavit täällä. Mutta ei sulla ole, mä olen ollut täällä töissä 25 vuotta."

Kovaljeff avasi suunsa väittääkseen vastaan, mutta antoi olla. Koko seuraavan illan ja yön hän hautoi murhaa.

Sukeltaja

Oli heinäkuisen lauantain aamu. Kovaljeff seisoi vihreävalkoraitaisessa kojussa ja tökki raapimiinsa ruusunvarsiin muovisia tuppeja, joiden sisällä oli vettä. Rouva tiskin toisella puolella odotti valppaana. Kovaljeff pujotti jokaisen ruusun omaan pitkulaiseen sellofaanitaskuunsa.

"Pistetäänkö kultalankaa?" Kovaljeff kysyi ja vilkaisi rouvaa olkansa yli.

Rouva näytti nyökkäävän. Kovaljeff veti lankaa rullasta pitkänä soirona, leikkasi sen poikki, solmi sillä sellofaanin umpeen, kiharsi ja ojensi valmiin tuotoksen naiselle. Kantolenkin ympärillä tytisi tiivis kultainen sykerö.

"Kiitoksia", nainen sanoi ja ojensi miehelle setelin. Kovaljeff pisti sen kassaan ja antoi takaisin pari hilua.

"Hyvää päivänjatkoa! Ja onnea ripille päässeille vaan minunkin puolestani", mies sanoi ja hymyili.

Rouva mulkaisi Kovaljeffia epäillen. Rouvan vaalean kesähatun lieri väpisi lämpimässä tuulessa.

Kovaljeff pyyhki hikiset kätensä farkkuihin. Maritta oli erikseen kieltänyt, ettei hän saanut käyttää shortseja. "Kato nyt noita sääriä", hän oli sanonut, ääni naurusta hetkuen, "tommoset testosteronia uhkuvat karvajalat pelottaa mummit matkoihinsa." Mies kasasi ruusunlehdet, raapejätteet ja muun kasviroskan maasta ja lykkäsi ne pahvilaatikkoon. Hän kiersi kojun ulkopuolelle ja silmäili esillä olevia leikkoja. Hän siirsi muutaman vaasin paikkaa ennen kuin oli tyytyväinen. Sampo virnisti hänelle porkkanannaattien takaa.

Keskipäivään mennessä tori oli tupaten täynnä. Ruiskukkia mökkiviemisiksi. Eustomia mummolle, valkoisia ja liloja. Ukonhattuja ja pioneja puutarhajuuhliin. Kovaljeff putsasi, satoi ja paketoi, hymyili ja huolehti niin että pernaa turvotti. Kymmentä yli yksi Maritta käski Kovaljeffin Kattimattiin. Lähikaupan Hannasari-niminen myyjätär auttoi Kovaljeffia arvaamaan, mikä elintarvike oli Marittan listassa mainitsema "pyöreä hapan".

"Limetti?"

"Enpä usko."

"Jos se tarkoittaa noita etikkapunajuuria..."

"No, en tiedä -"

"Eiku joo, se tarkoittaa viiniä! Pyöreä, hapan, kevyen hedelmäinen."

"Onko teillä semmosta?"

"No ei."

Palattuaan Kovaljeff otti vastaan Marittan tuohtuneet moitteet. ("Leipä tietysti! Entä toitko sä sitä koirakanaa?") Kovaljeff ei jaksanut vastata mitään, sääli vain hiljaa itseään ja veti metukkavoileivän kurttuisesta

muovipussista. Juuri silloin näköpiiriin ilmestyi kirkkaanvalkoiseen kaftaaniin pukeutunut veistoksellinen nainen. Kovaljeff piilotti leivän kukkavaasien väliin.

"Terve", hän aloitti, hymyillen.

"Sano päivää!"

Kovaljeff hämmentyi. "Anteeksi?"

"Niin että sano päivää! 'Terve' on teineille, tuttaville ja kylähulluille", nainen opasti.

"Päivää. Miten voin auttaa?"

"Ei tässä nyt apua kaivata vaan asiallista palvelua."

"Sitä yritän tarjota", Kovaljeff pakotti hymyn kasvoilleen. "Mitä teille saisi olla?"

"Annapa nyt olla", nainen sanoi ärtyneenä. "Miksi et voi käyttäytyä niin kuin oikeassa kukkakaupassa?"

"Olen pahoillani." Kovaljeff näki sivusilmällä kuinka kojun toiselle puolelle pysähtyi pariskunta, selvästi ostoaikeissa. "Miten voisin palvella teitä paremmin?"

"Älä nöyristele! Ethän sinä mikään lahna ole, vai oletko?"

Lihaskovaljeffin poskessa, aivan silmän alla, nyki. Mies kävi läpi muutamia vaihtoehtoja, mutta sai hillittyä itsensä. "No, mitäs teille sitten pantaisiin?"

"Ottaisin pari värikallaa, kiitos."

Kovaljeff hengähti helpottuneena. Kallat, helppo homma. Hän nosti kallavaasin pöydälle ja poimi sieltä kolme siroa, oranssia kukkaa.

"Ottaisin niitä fuksioita."

Kovaljeff nosti katseensa. "Niitä meillä ei valitettavasti ole. Tämä violetti on täältä nielusta hieman punertava, jospa--"

"Teillä oli niitä eilen, minä näin."

"Oli, mutta ne meni kaikki."

"Kun minä tulin varta vasten hakemaan fuksioita."

"Tuleeko tämä kimppu itselle vai viemisiksi? Ehkä voisi harkita jotakin muuta kukkaa, meillä on näissä gladioluksissa fuksiänsävyisiä..."

"Gladiolus ei kyllä ollenkaan sovi."

Kovaljeff oli juuri vastaamassa kun näki, miten pieni mummo härkki ja kiskoi neilikoita täpötäydestä vaasista. "Anteeksi", hän sanoi kirkkaanvalkoiselle ja kääntyi salamana. "Rouva kiltti, olkaa hyvä ja odottakaa, että tulen näyttämään niitä oksia teille. Ne katkeaa helposti."

Vanha nainen loi Kovaljeffiin hyvin tuiman katseen. "Kyllä minä osaan neilikoita itsekin katsella, kiitos vain. Enkä ole teille mikään 'rouva kiltti', onko selvä?"

"Selvä, mutta älkää koskeko niihin oksiin. Siinä on jo useampi poikkinainen."

Kovaljeff sivuutti mummon vastalauseet ja käännähti takaisin kirkkaanvalkoisen

puoleen. "Entä sitten nämä eustomat? Näissä on tämä hento vaaleanpunainen sävy..."

"Ei missään nimessä", nainen sanoi.

"Gerbera? Näissä tämä fuksia on oikein herkullinen."

"Luulisi sinun tietävän, ettei gerberoita sovi tuoreeseen kotiin viedä."

"Eikö? En ole sellaista sääntöä kuullutkaan", Kovaljeff yritti pistää leikiksi.

"No nytpä kuulet! Kun minä tulin hakemaan värikalloja."

"Totta, mutta nyt on niin, että meillä ei teidän haluamassanne väriä ole. Jos ette halua ostaa muuta, niin minulla on paljon asiakkaita..." Kovaljeff vilkaisi aiemmin saapunutta pariskuntaa. Laiha nainen näytti ärtyneeltä. Naisen liepeillä parveili jo muitakin. Palloniskainen mies seiso ruukkukukkien edessä oikeassa kädessään valtava lohenpunainen begonia, valmiina iskemään.

"Palvelen teitä pian", Kovaljeff sanoi laihalle naiselle.

Kirkkaanvalkoinen tuijotti Kovaljeffia kuin terroristia. "Mitä sinä nyt sähläät? Pistä niitä oransseja kalloja. Karhunheinät tulee varmaan kaupan päälle, kun täällä on niin asiaton palvelu!"

Kovaljeff asetteli kolme uljasta kallaa lomittain, koristeli karhunheinällä ja näytti. "Olisko näin?"

"Mitä sinä nyt? Osaatko sinä tätä hommaa ollenkaan? Niiden pitää sukeltaa, etkö tajua, niiden pitää sukeltaa sieltä kimpusta!"

Kovaljeffin hymy pingottui äärimmilleen. Hän asetteli kallat uuteen järjestykseen. "Onko näin parempi? Entä jos pistän tähän tämmösen toisen vihreen kylkeen?" Kovaljeff ronkki ämpäristä tiskin alta hörsöisen vaaleanvihreän oksan. Se näytti poimulehdeltä, mutta ei ollut, eikä Kovaljeff koskaan muistanut sen nimeä.

"Eikö sinulla ole ollenkaan näkemystä? Niiden pitää sukeltaa sieltä-" Kiihtyneen kirkkaanvalkoisen käsi osui metukkavoileipään, liukui ja kaatoi inkaliljavaasin. Nainen kirkaisi.

Kovaljeff alkoi pyytää anteeksi, muttei päässyt loppuun. Hän pulahti syvään, turkoosiin veteen, jota aurinko laikutti. Mies avasi vyön ja potki pois pitkät, ahdistavat farkut. Bokserit jalassa oli helpompi sukeltaa syvemmälle. Hän kauhoi kohti viileämpää, hämärää vettä. Suuri välkkyvä kalaparvi ympäröi ja ohitti hänet. Kovaljeff muljasi t-paidan päältänsä. Hän oli jo melkein riutan reunalla. Rosoiset korallit ja hienot, keijumaiset merivuokot kattoivat pohjaa. Eräs oranssivalkoinen rapu kapusi korallin sarveen. Se liikkui saksiaan ja pitkiä viiksiään. Kovaljeff potki lähemmäs. Hän näki pikkuruisen vuokkokalan temmeltävän vuokon tylppien lonkeroiden lomassa. Kaukana Kovaljeffin yläpuolella polskahti pyöriäinen merestä, sukelsi ilmaan.

LÄÄKÄRINLAUSUNTO B₁**1 SAIRAUSTIEDOT**

1.1 työkykyyn vaikuttavat sairaudet tärkeysjärjestyksessä:

F42.2

F32.1

Matias Kovaljeffia (s. 1978) koskien on aiemmin laatinut kaksi B-lausuntoa psykiatri Meri Saariluoma päiväyksin 1.8.2008 ja 3.1.2009, viittaa esitetietojen osalta ystävällisesti niihin.

Olen tavannut Matias Kovaljeffin vo:llani 4krt hänen ollessaan ajankohtaisesti sairauslomalla. Lääkityksenä ovat venlafaksiini 225 mg ja oksatsepaami 15 mg tarvittaessa unettomuuteen, ahdistuneisuuteen ja sosiaaliseen jännittämiseen, jota kuitenkin käyttää usein. Potilaan voinnissa on hänelle henkilökohtaisesti merkittävänä helpottavana tekijänä ollut hengittäminen. Lokakuussa alkoi jälleen kyetä hengittää siten, että hyväksyi tosiasian: inkkareita puuttuu kanootista, mikä on potilaalle suuri asia ja tuntunut ihmeelliseltä. Potilas kärsii peloista päivittäin ja tilanteen relevanssi on kateissa. Potilas kokee vaikeutta erottaa jyvät akanoista ja pelkää, että joku ottaisi ne häneltä pois, esim. aivojen paha salajuoni. Yleensäkin ajatusketjujen taustalla on ajatus siitä, että on ns. ikuinen kakkonen eli häpeä hopea. Useimpina päivinä jopa pronssi. Kotoa pois lähteminen on potilaalle ahdistavaa ja työlästä, jota kuitenkin odottaa.

Olen suosittanut hengittämisen oheen käytettävää ravintolisävalmistetta (addera) ja potilas on siemaillut jonkin verran. Paino on noussut ilmoitettuun 73.2 kiloon.

Vuodenvaihteen jälkeen potilaan voinnissa on tapahtunut heikkenemistä vaikeuden syventymisen muodossa. On yrittänyt käydä tapaamisissa toimintakeskuksessa, mutta kokee sen tuskalliseksi. Päässyt lähtemään pakottamalla. Kiittää luoja poplarimiehestä, joskin agnostikko.

Potilaan toimintakyky arjessaan kuvautuu erittäin rajoitettuna, hengittämisen ja vaikeuden puitteissa.

Liisa Saure

psykiatrian erikoislääkäri

Tampere 27.02.2010

Kriittisessä tilassa

Oli esityksen puoliaika. Tiskillä, brandy-lasien ääressä, seisoi joku vaalea turjake, joka huusi:

"Ei tätä selvin päin kestä!"

"Samaa mieltä", Kovaljeff kommentoi ja siemaisi jaffaa lasipullosta. Tuonkin miesparan oli raahannut tänne joku noista rouvista, joille oli erityisen tärkeää näyttäytyä ensi-illoissa ykköset yllä. Turjakkeen kommunikaattorin sinertävä valo oli pistänyt Kovaljeffia silmään ensi minuuteista asti. Kalliit matopelit, oli hän ajatellut.

Itse näytelmä oli jopa kaameampi kuin Kovaljeff oli aavistanut. Sen nimi oli 'Seläkettä, rouva Hamilton?'. Suuri komediasensaatio Iso-Britanniasta. Se kertoi vanhainkodin juhlaillallisista laitoksen sulkemisen aattona. Oivallinen sauma työllistää teatterin ikääntyvä näyttelijäkaarti seniiliin hassutteluun. Oi voi! Kuinka hauskaa! Vähän kuin suomenruotsalaiset!

Kovaljeff luonnosteli mielessään otsikkoa. Ehkäpä 'Köyhän vanhusiloittelun veitsi ei leikkaa'? 'Kuivakka höppänäinti teurastaa huumorin'? 'Seniili seläkekomedia täysille saleille - arvostelija kriittisessä tilassa'?

Kovaljeff piirsi lehtiöönsä pari ärtynyttä päätä.

Lehdestä soitettiin pian sen jälkeen, kun Kovaljeff oli saanut kritiikkinsä palautettua.

"Kuule Matias, kun ei tätä voi julkaista."

"Voi voi, anna mennä vaan."

"Kritiikin tehtävä on joo tiedottaa ja valaista, mutta ei tätä sun sinänsä ihan oivaltavaa teatteripoliittista möyrimistä jaksakaan lukea."

"Ei kukaan?"

"No ehkä jossain yliopistolla..."

"Arvasin, ei ois pitänyt ottaa draamaa sivuaineeksi, taas kostautuu."

"Ihan vakavissaan nyt, Matias."

"No näinkö on? Ettet julkaise?"

"En mä voi."

"No ei muuta." Kovaljeff oli aikeissa painaa punaista luuria.

"Yks juttu..."

"No?"

"Tää otsikko on tosi hyvä."

Kovaljeff otti sakset naulasta ja vei ne ruokapöydälle. Hän löysi vähän kartonkia ja vanhan nöyhtäisen liimapuikon. Kehys oli tuettua pöytämallia. Sen raamissa luki: "Best Friend". Kovaljeff diskasi Mårranin pentukuvan. Kuva putosi lattialle hiljaa, Mårran suu ammollaan, pentuhampaat ikenistä törröttäen. Kissa,

aikuinen nykyisin, tuli purraamaan Kovaljeffin jalkaa.

”Oos ny”, Kovaljeff sanoi sille hiljaisesti ja liimasi kehykseen vastaprintatun arvostelunsa. Lehtileike olisi näyttänyt paremmalta.

Aamuyöllä postinkantaja oli kusta housuunsa, kun vastapalkaksi Aamulehdestä sai postiluukusta jaloilleen kuplamuoviin käärityn kehyksen. Osoitteena oli:

Tellus

Linnunrata

Maailmankaikkeus

Koepala

Kovaljeff oli levittänyt lattialle vihreän batiikkikankaan. Sen päällä oli riveissä ja pinoissa erivärisiä ja -kokoisia saippuapaloja, pieniä purnukoita, kämmenenkokoisia matalia purkkeja ja korkeampia pulloja.

"Okei", Kovaljeff sanoi hieman hermona. Oli pistänyt kuluneen samettijakun bändipaidan päälle.

Iris virnisti Kovaljeffille. "Ole hyvä vaan."

Kovaljeff yskähti ja tarkisti nopeasti Iriksen ystävät. Viisi naista, kaikki nuoria ja tyylikkäitä.

"Te ootte varmaan jo kuullukin näistä Lush-tuotteista."

"Tässä ois sitten näitä hierontapaloja." Kovaljeff otti pienen mansikanmuotoisen saippuan käteensä. Yksi tytöistä tirskahti. Kovaljeff pidätteli virnettä niin kauan, että se muuttui omituiseksi irveeksi.

"Ai, mihin niitä sit niinku käytetään", tyttö kysyi, etsi ääneensä ripauksen (teeskenneltyä) asiallisuutta.

"Anni!" Iris torui, mutta Anni ei välittänyt.

"No, näitähän voi siis käyttää kylvyssä, tässä on erilaisia vaihtoehtoja, esim vaikka jos on kuntoillu niin nää adukipavut -" Kovaljeff ojensi tirskahtaneelle tytölle vaalean saippuan, jossa oli outoja punaisia nypyjä ja jatkoi: "Ja kaikkihan on siis luomua, ihan kaikki, ei mitään lisäaineita eikä eläinkokeita eikä muuta."

"Entäs tää missä on tämmönen nänni?" Tyttö tuijotti Kovaljeffia ilkkurisesti. Iris kikatti.

"Ai, tää on Fever. Tää tuoksu jasmiinilta ja santelipuulta. Tää sillain sulatetaan käsiin ja sitten ikäänku voidellaan iholle."

"Omalle iholle?"

Kovaljeff hymähti. "Kenen vaan iholle. Mä voin antaa tästä vaikka koepalan, jos haluat kokeilla kotona."

Anni kumartui eteenpäin, aikeissa vastata, mutta-

"Entäs toi vaaleenvihree", kysyi hiirenvirnanvärinen tyttö Annin vieressä, hyvin nopeasti.

"Ai tää." Kovaljeff piti tauon, vilkaisi Annia. "Tää on tosi hyvä kun pesee vaikka ajellut kainalot, rauhoittaa ihoa. Tää tuoksu patsulilta", Kovaljeff sanoi.

Tirskahtaja-Anni tuli parvekkeelle tupakalle. Kovaljeff istui siellä jo, tosin ei polttanut, istui vaan leivoslautanen polvella ja katseli vastapäistä kerrostaloa.

"Mitäs näkyy?"

Kovaljeff kohautti olkiaan. "Aika ankeat on näkymät."

"Mä en oo koskaan nähny, että kukaan mies tekis noita hommia. Varsinkaan semmonen kun sinä."

"Mitäs se tarkoittaa", Kovaljeff kysyi, kääntyi katsomaan Annia. Sievä, vähän ärsyttävä, liian nuori.

"Minkä ikänen sä oot?"

"Kolkytkaks, kuinka niin?"

"Ajattelin vaan." Annin silmissä hohti jokin. "Mistä sä ton Iriksen tunnet?"

"Sillon terapia-aika torstaisin mun jälkeen. Pyysin sitä kahville kerran."

"Ei sitten toiminu teillä, vai?"

Kovaljeff hymyili toisella suunpielellä. "Ei."

"Mihin kaatui?"

"Minuun, kuten tavallista."

"Selitä." Anni otti puutarhatuolilla paremman asennon.

"Ei vaan onnannu meidät menot silloin", Kovaljeff välitti.

Anni vilkaisi häntä avoimen arvostelevasti. "Et sä kovin kiireiseltä näytä."

Kovaljeff virnisti. "No en."

Kovaljeff piti vielä toisen setin, se käsitteli kiinteitä palashamppoita. Erityisesti Jungle Conditioner L22020 sai osakseen suurta kiinnostusta. Session jälkeen Iris tuli keittiöön ja veti oven kiinni juuri, kun Kovaljeff oli menossa kuselle.

"Mitä sä oikein meinaat", Iris kysyi huulet kireinä.

Kovaljeff ajatteli ruusuista huulikuorintavoidetta.

"Mä en arvosta tota sun käytöstä", Iris sanoi Kovaljeffin hiljaisuudelle.

"Sä et tykänny esittelystä?"

"Mä en tykkää siitä, että sä ilveilet Annin kanssa."

Kovaljeff istui alas. Rakko painoi tonnin.

"Se on sekopää. Sä oot tarpeeksi syvässä kusessa ilmankin."

"Ai miten niin?" Oli pakko kysyä, kiusallaankin. Kovaljeff katsoi Iristä silmiin.

"No, kaikki. Kyllä sä tiedät."

"En tiedä, Iris."

"En vaan halua, että suhun sattuu."

"Ai sitäkö se on", Kovaljeff sanoi. Anni alkoi vaikuttaa nopeasti entistä viehättävämmältä.

"Musta ei oo reilua, että sä tuut mun illanistujaisiin pokaan naisia."

Kovaljeff hörähti. "En mä kyllä ole tässä iskemässä ketään."

Iris kirskautti epäuskoisesti.

"Voinko mä mennä nyt? Kusen housuun."

"Et ennen kun tää asia on selvä."

"Mitä sä sitten haluat?" Kovaljeff oli rauhallinen mies, suuttui tuskin koskaan, mutta nyt hänen verenpaineensa hiukan kohosi.

"Jätät Annin rauhaan. Se on ihan liian nuori sulle sitä paitsi."

"Minkä ikänen?"

"Kaksytkaks."

"No ei varsinaisesti sakkolihaa enää."

"Se on ihan eri maailmasta."

"Varmasti joo." Kovaljeff nousi seisomaan ja käänsi selkensä Irikselle. "Mitä jos antaisit mun huolehtia ite omista asioistani."

"Ai nyt se on jo asia sulle!"

Kovaljeff meni vessaan.

Anni oli vulgääri, mutta hauska ja arvaamaton. Kovaljeff vei Annin kahville jo seuraavana päivänä. Anni joi teetä. Ei siitä mitään näyttänyt tulevan, mutta sitten yhtenä päivänä Anni pisti postiluukusta lapun: "Mikä helvetin patsuli?"

Hörri

Hetken Kovaljeffin naama oli ihan tyhjä. Sitten hän räpäytti. "Häh?"

Hoitaja veti nypityt kulmansa yhteen. "Niin että eikö sitä voisi kutsua vaikka jännittämiseksi?"

"Miksi?"

"Kaikkihan jännittää joskus. Se on ihan normaalia."

Kovaljeffin kupruisten huulten raosta pihatti hieman ilmaa.

Hoitaja ei lannistunut. "Jännittäminen voi olla hyväkin juttu. Joskus siitä voi olla hyötyä, tulee vaikka parempi lavasuoritus."

"Joo, mutta kun ahdistus ei ole myönteinen tila eikä mitenkään uuttaluova tai mitään, niin ei sitä oikein voi ver-"

"Eikö se voisi olla?"

"Ei."

"Miksi ei? Se on iso mörkö, voisiko ajatella että-"

"Että jos sitä kutsuu jännittämiseksi, niin se on vähemmän paha? Kaikki varmaan jännittää, joo, mutta kaikki ei oo ahdistuneita yhtä paljon ja yhtä taajaan kuin minä." Kovaljeff pinnisti pitääkseen ilmeensä asiallisena.

"Kun minusta tässä ihan turhaan demonisoidaan-"

"Voi jumalauta! Jos sulle iskis rintasyöpä, niin kutistuisko se tuumori jos sä antaisit sille lepposamman nimen? Vaikka Nella? Mammografillekin sanoisit sitten, että 'turhaan tässä demonisoidaan, meidän pikku vauvakasvain on kohta jo iso tyttö!' Kuule, ihan sun kunniakses, kyllä minä voin antaa tälle sairaudelle nimen. Oisko vaikka Hörri?"

Kovaljeff oli noussut seisomaan. Aurinko kutitti sälekaihtimen säleitä.

Se oli huhtikuinen perjantai. Kovaljeff oli mennyt itse, rättiväsyneenä, rätiltä lemuten. Vanhaan keltaiseen päätaloon tehtiin remonttia. Uudempi rakennus oli matalampi, Kovaljeff valitsi oven jossa luki "potilasvastaanotto". Ovi oli lukossa. Ovikello. Vartija. Intiimi siniharmaa vastaanottohuone.

"Sulla oli se lähete?"

Kovaljeff antoi nipun viehättävälle tummasilmäiselle naiselle.

"Istu tässä hetki."

Kovaljeff istui. Pöydällä oli keksejä ja nenäliinoja. Oikein mantelikeksejä.

Kovaljeffia haastatteli Saara. Saara oli 60-vuotias. Kovaljeff ei itkenyt kertaakaan, vaikka suolavesi odotteli kurkussa. Kovaljeff tiesi, että se näkyi myös päälle. Puhuttiin diagnoosista. Se oli kuulemma väärä.

"Jos tohon poli-seurantaan sitten jäät, pariksi päiväksi."

"Taidan mennä kotiin nukkumaan."

"Älä ny, menee hyvä lähete hukkaan."

Aamulla otettiin verinäyte perhehuoneessa.

Hoitaja oli pitkä ruipelo kalju työterveyssandaaleissa. Se kysyi: "Nukuitko hyvin?"

"Njoo," Kovaljeff sanoi ja tuijotti sen sandaaleita.

"Otan tästä pari putkea, heikottaako sua nää neulat?"

Kovaljeff pudisti päätään.

Ruipelo alkoi läiskä hänen kyynärtaivettaan. "Tuppaa sulla tämä suoni pakenemaan."

"Viisas se on", Kovaljeff sanoi.

Molempia nauratti.

Iltapäivällä Kovaljeff istui tv-salissa löysä sairaalakaapu päällään. Hän oli unohtanut yöpuvun kotiin. Muut istuivat nojatuoleissa omat vaatteet yllään, hiljaisina, keskittyneinä Emmerdaleen. Mainostauolla keski-ikäinen nainen kääntyi katsomaan Kovaljeffia. Kovaljeff hymyili.

"Mä tulin tänne selän takia", nainen sanoi.

"Ai", Kovaljeff vastasi hitaasti, "kuinka sillai?"

"Selkä rupes oikkuilemaan enkä voinu enää olla töissä. Sitten pää rupes oikkuilemaan enkä voinu enää olla kotona."

"Miksi", Kovaljeff kysyi.

"Sinä oot liian nuori ymmärtämään, mutta minun maailmassa ihminen on vailla mitään arvoa, jollei se voi tehdä työtä."

Hymy Kovaljeffin kasvoilla haaleni. "Ei, en oo. Tiedän oikein hyvin mitä tarkoitat."

"Niin miten sen kanssa eletään? Ettei oo minkään arvoinen?"

Kovaljeff nosti hieman olkapäitään. "Kuule, toivon että tietäisin, silloin en ois tässä. Mutta joku haju mulla on."

"Kerro", nainen sanoi, kumartui eteenpäin.

"Ehkä meidän vanhemmat ja opettajat ei ollu oikeessa. Ehkä meidän tarve pärjätä paremmin ja paremmin kilpailussa siitä, kuka on työmoraaliltaan piinkovin veronmaksaja, on sairas. Se johtaa väsymiseen. Ja mä olen väsynyt. Eihän se voi olla niin, että työkyvytön ihminen on ihmisarvoton ihminen."

Nainen räpyytti silmiään hyvin hitaasti niin kuin äärimmilleen uupuneet ihmiset tekevät. "Miten voi olla arvokas, jos ei pysty hyödyttämään yhteisöä jossa elää?"

"Mitä se hyödyttäminen on? Taloudellista hyödyttämistä? Onko se kaikki mihin täällä tulee pyrkiä?"

"No niin mut on kasvatettu", nainen sanoi.

"Niin mutkin. Kärsimys kirkastaa. Tee työtä, vaikka se tekisi kuinka kipeää. Ja täällä kanssa - ei lääkäreitä kiinnosta, olenko mä terve tai pysynkö terveenä. Niitä kiinnostaa, voiko musta leipaista työkykyisen."

"Ne puhuu jäljellä olevista työvuosista, että montako niitä on, jos pystyisin

vielä, opettelisin uuden ammatin.”

”Niiden puheissa elämänlaatukin liittyy aina työhön. Ei elämänlaatua ilman työelämää.”

”Ei tässä pysty olemaan mitenkään päin.”

Kovaljeffin kurkkuun nousi turpea pala. ”Ei jos ei pääse näistä ajatuksista ulos. Mikä helvetin tulostavoite meillä on parantua?”

”No just se!”

Kovaljeff hörähti. ”Niinpä. Mutta eikö toimimaton systeemi pidäkin muuttaa? Sehän on ihan kansantajuista. Meidän systeemi sairastuttaa ihmisiä. Siirrytään toiseen. Pyritään vaikka siihen, että jokainen tekis päivittäin jotain, mikä miellyttää häntä itseä eikä vahingoita ketään.”

”Mä oon liian vanha tommoseen.”

Se viilsi. Kovaljeff käänsi päänsä sivulle. ”Miksi sä sanot tommosta?”

”Ei se toimis edes. Kuka sitten tekis työtä?”

”No eikö siinä helvetti ole lähtökohtaisesti jotakin vikaa, jos työ ei oo sitä mitä ihminen mielellään tekee?”

”Niin se vaan on.”

”Ei pitäis olla!”

”On helppo olla idealisti, mutta eihän meillä oo yhteiskuntana varaa mihinkään tommoseen. Me ollaan etuoikeutettuja vaan siksi, että meiltä paloi sulake. Meidän ei tartte kipittää oravanpyörässä, just nyt ainakaan. Mutta sitte sulake vaihdetaan, sitä tässä ny niinku tehdään.”

”Sulake vaihdetaan...”

”Just niin.” Naisen silmiin oli kertynyt kosteutta.

”Mutta kun mä oon ihminen. Eikö voisi aatella, että olisin arvokas vaan koska. Eikö jossakin sanotakin niin?”

”Voi olla, mutta totta se ei oo. Etkä sä oo ihminen just nyt. Just nyt sä oot korjaamolla.”

”Entä jos mä en halua olla ihminen enää.”

”Ei oo vaihtoehtoja. Täällä ei armoa jaella. Ei oo semmoista kun ei-pystyminen. Kaikkeen pystyy. Mikä siinä muka olis niin helvetin vaikeaa?”

”Kaikki”, Kovaljeff töksäytti, nousi ja meni.

Kivilaituri teki tylpän loven järven rantaan. Kovaljeff seisoskeli sillä ja katseli järvelle tuulipusakka kahisten, melkein tunnin ajan. Iltapalalla (moniviljaleipä, margariini, vähärasvainen lauantaimakara, omena) hän istui selkä-naisen viereen.

”Kuule, kokeile ajatella näin. Sovitaan, että jumala on olemassa. Jumala lähetti yhden pienen tytön kiehtovaan, uskomattomaan huvipuistoon ja toivoi, että tyttö olis siellä onnellinen. Kun tyttö oli elänyt pitkän elämän huvipuistossa ja palas takaisin jumalan luokse, jumala kysyi siltä että miten meni. Tyttö kertoi pärjänneensä mielestään tosi hyvin. Oli myynyt popkornia niinäkin päivinä, kun

oli tuntenut itsensä sairaaksi ja väsyneeksi. Oli puurtanut uskollisesti voimiaan säästämättä. Jumala, se särki sydämensä." Kovaljeff piti lyhyen tauon. "Mä haluisin olla se, joka ilahduttaa itseään ja jumalaa, en se, joka myy popkornia. Niitä on muutenkin jo liikaa."

Nainen katsoi Kovaljeffia murtunein kasvoin.

"Älä oo ton värinen", Kovaljeff sanoi.

"No, onhan tuossa joku idea", nainen myöntyi hitaasti: hymyili.